

Kvinder skal have adgang til uddannelse, sundhed og drikkevand, for uden disse basale ydelser kan de ikke udfylde deres roller, hvad enten vi taler om den almindelige rolle som samfundsborger, rollen som partner i den produktive virksomhed eller rollen i familien, dvs. hele reproduktionen. Alt dette ville blive svækket, og det, vi ser foregå i udviklingslandene, er jo netop koncentreret om disse problemer.

Kvinder skal også have adgang til at organisere sig og være med i politiske beslutninger. De skal have status og indflydelse til at kræve ændringer. Det er kun derigennem, at kvinderne kan folde sig ud, udnytte og udvikle egne ressourcer til gavn for dem selv og for deres samfund.

Der er faktisk god inspiration at hente i Beijingdokumentet til alt dette, hvor der bl.a. står »at kvinders rettigheder er menneskerettigheder«. Det turde være oplagt og naturligt, men der er ikke desto mindre grund til at glæde sig over, at dette er sat på tryk og højtideligt vedtaget. Der er nu skabt universalitet i kravet om ligestilling.

På det praktiske plan vil vi forsøge at sætte handling bag de gode forsætter om at medvirke til at standse krænkelse af kvindernes menneskerettigheder. Det gælder, hvor der er tale om vold i hjemmet, lemlæstende kvindelig omskæring, frasortering af pigefostre og drab på nyfødte piger, og det gælder, hvor der er tale om manglende opfyldelse af juridiske rettigheder. Til eksempel er vi næsten færdige med retningslinjer for, hvordan forebyggelse og bekæmpelse af lemlæstende kvindelig omskæring kan indbygges mere aktivt i vores udviklings samarbejde.

Der er gjort en god begyndelse på dette punkt med formuleringerne i Beijingdokumentet, men det bliver en lang og sej kamp at komme dette frygtelige onde til livs. Vi prioriterer det højt og vil være seje i denne kamp. Jeg bringer det op i de samtaler, jeg har med ledende politikere i vore programsamarbejdslande, hvor det har været positivt f.eks. at kunne konstatere, at præsidenterne i både Eritrea og Burkina Faso, som er lande, hvor dette frygtelige fænomen er meget udbredt, rent faktisk stiller sig forrest i en kampagne imod det her.

Nært knyttet til kvinders menneskerettigheder er begrebet reproduktiv og seksuel sundhed og rettigheder. På dette område høstede konferencen måske sit mest spektakulære resultat. Det anerkendes nemlig i dokumentet, at

kvinders menneskerettigheder omfatter retten til fri for tvang, diskrimination og vold at have kontrol med og frit kunne bestemme i anliggender, der vedrører deres seksualitet.

Det betegner et fremskridt i forhold til befolkningskonferencen i Kairo, at det i dette dokument er en menneskerettighed, også for kvinder, at bestemme over sin egen krop. Og det er så tæt på anerkendelsen af seksuelle rettigheder, som man kan komme det uden direkte at bruge netop de ord.

Set i forhold til udgangspunktet forud for Beijing – som også statsministeren beskrev det – og set i forhold til vores forespørgselsdebat sidste forår, må det, der blev opnået på netop dette punkt, siges at være noget, vi kunne bogføre med et lettelsens suk, for der var jo denne frontdannelse af dybt konservative, fundamentalistisk tænkende lande, som havde sat sig op til at stoppe den videre udvikling af menneskerettighederne på dette punkt.

Så i den forstand synes jeg, at vi til dette, som måske var det politisk operativt vigtigste punkt, og som vi i fællesskab for et år siden, da vi i Folketinget diskuterede forberedelsen til Beijing, var bekymrede for, altså kan konstatere, at det *var* besværet værd, at der *er* noget i de her konferencer, uanset at der er masser af tomgang og spild, og uanset at det er noget, der kræver enorm tålmodighed.

Lad mig herefter gøre et par bemærkninger om FN's egne opfølgingsinitiativer. FN's kvindekommision anbefaler, at kommissionen skal bistå Ecosoc med at overvåge og evaluere opfølgningen i FN-systemet. Kommissionen skal også styrke sin rolle som vogter af og katalysator for, at kønsaspekterne integreres i hele systemet. Dermed har FN-systemet altså fået dikteret sin egen dagsorden for opfølgningen.

Der er også lagt en plan for, hvordan kvindekommisionen kan nå at diskutere samtlige særlige områder i Beijingdokumentet inden år 2000.

FN's generalsekretær fulgte desværre ikke Beijingdokumentets anbefaling om oprettelsen af en særlig speciel stilling på højt niveau, hvor den pågældende person på hans vegne kunne følge gennemførelsen af kvindekonferencens resultater i FN-systemet. Generalsekretæren valgte i stedet at udpege en af sine personlige rådgivere til også at udføre hvervet som sin særlige rådgiver i kønsspørgsmål. Dette kan man – i et optimistisk øjeblik i hvert fald – trods alt tage som en indikation af, at generalsekretæren ønsker at kunne følge sagen på nærmeste